

לחיות את החיים - לא לכבשם

Life is to be Lived, not Controlled - Harmonize Rather than Conquer

א. הראי"ה קוק, אורות המלחמה ה, אורות עמ' טו
הפבישה המוסרית שעל-פי התרבות החלוצית, ששלטה הרבה על העמים, העיקה על
לפם, והרבה מדות רעות, חללים וקצפונות, נצברו במעמקי נשמותיהם. והם יוצאים
מחרצותיהם על-ידי המלחמות רבות-הדמים וגדולות-האכזריות, הנאותה יותר
לטבעם הבלתי-מזקק צדיו פעת.

ב. הראי"ה קוק, מאמרי הראיה, "על דעת ד' ומלחמות ד'" עמ' 508-509
הנצרות חפצה באמת למחוק את מדת השנאה, הממוסכת בתוך הארג של האור האלהי
אשר לישראל, אבל הלא ידענו, כי יותר מכל מערכה של שנאה **שפכה היא דמים**
והרבתה משטמה בגלל מחיקת השנאה. ולא עוד אלא **שבקפיצתה** למהר את הקץ של
מחיקת השנאה אל הרשעה ונושאה **לפני זמנה**, כל זמן שלא כלה עדיין המץ, נתקה
בזה את אור האמונה האלהית מכל סדרי החיים החברתיים, והעמים החוסים בצלה
הוכרחו להתגדר בתכונות אליליות במערכי לבם ובדרכי חייהם הכלליים.

הראי"ה קוק, מאמר "הדור", עקבי הצאן, עמ' קיב-קיג
א. התחיה של "השבת לב אבות אל בנים ולב בנים אל אבותם" אי-אפשר להיות כי-אם
דוקא על-ידי אורא דארץ-ישראל*. כההטבה המוסרית של היחיד, כן של הכלל כולו
היא נכללת בשתי המדרגות הידועות של **הישר והכובש**. כשם שהיחיד בשעה שהוא
עדיין לא עלה עד מרום פסגת המוסר הגמור, בשעה שבטבעו עוד לא נחקק יפה החותם
של הצדק והטוב, אז דרכו הישרה קשה עליו, הוא צריך **למלחמות על כל צעד** והוא
מוכרח להדוך את **כחותיו הרעים, לכבשם ולבטלם** לפעמים. אבל זה איננו דרך האורה
עדיין, כי כאשר יוסיף לקח, וישתמש באורה של תורה מצורף עם המאור השכלי
והנטיה הטבעית, שבלב הישר והתמים שהתעורר יפה, אז ימצא כי הוא **איננו צריך כל-**
כך להיות בעל מלחמות. ואם לפעמים יהיה לו צורך במלחמה, יראה **גבורה אחרת**,
ולגמרי אחרת, כי לא יכבוש את שום כח מכחות נפשו שיהיו אסורים וכלואים, שלא
יעשו מאומה, כי-אם יקחם ישעבדם בחבלי אדם ובעבותות אהבה אל הטוב ואל
הישר, אל מרומי המגמות היותר נשאות, שהם הנם **החפצים האלהיים**. ואז יצא מכלל
עבדות ויהיה **בן חורין**, מאושר, עטור **בעבדות העליונה** שהיא עטרת תפארת, "עטרת
זהב מזוקק על ראשו".

ב. האידיאלים היותר נשאים... **באין שום דרך איך להשפיל ולסמן בשום ערך מוגבל**,
על-כן יקרא באמת בשם התרוממות גמורה, המתנשאת עדי עד, בשם רצון ד', ועבודת
ד'... ובעומק הנפש האנושית יש עריגה למה שהוא למעלה מכל תכלית, ועליון **מכל**
קצבה. אחרי ההכרה הגמורה, כי כל פועל טוב נזרע הוא בחיי הכלל, **ולכל דור** ודור יש
חלק אחד מני רבבות אין קץ, **להעלות ולהתרומם**... הרי הוא רק באוצר חיים, ששם גם
הטוב העליון הבלתי מוגבל ומשוער גם כל טוב קל וקטן **מתאחדים** ומתארגנים עם
החפץ האלהי, השלם בתכלית. אז גם **החיים המעשיים החברתיים** מוכרחים הם
להתרומם למעלת אצילות של המחשבה היותר זכה, היותר מתונה ויותר מבוררת,
המתנשאת מעל כל הקטנות והקינטוריות הנמצאות בתחתית החיים שנשפל בהם...

הרי"מ חרל"פ, ממעיני הישועה, **מי מרום ו, עמ' רנו**- בעור הטומאה מן הארץ יתכן
בשני אפנים, האחד, **להחליש** את רוח הטומאה, לעקור אותה ולבטלה בכל האפשר,
והקדושה תתגלה ממילא, והשני, לגלות הבהקת האור של הקדושה ברוב עוזה
ותפארתה, ועל ידי זה נכנעת הטומאה ומתבטלת ועוברת מן העולם. וההבדל שבין ארץ

ישראל לבין חו"ל הוא גם בזה שבחו"ל עיקר העבודה לשבר את הטומאה, ובארץ ישראל עיקר העבודה לגלות את הקדושה.

הראי"ה קוק, מוסר אביך, פרק ג- בירורי מדות הנפש, עמ' סז
כלל גדול הוא כי כל דבר טוב ונכבד וחשוב כשהוא במקומו הנכון ומושג במדרגתו לעצמו נמצא בצירו מצב המנוחה השלמה.

הראי"ה קוק, אורות הקודש ג, עמ' רכט- "מכהן בעבודת הקדש"
והצדיק תמיד עומד בין האלהים ובין העולם, מקשר הוא את העולם, האלם, החשוך, להדבור והאורה האלהית, כל חושיו של צדיק אמיתי נתונים הם להקישור האלהי של העולמות כולם. תאותיו, חפציו, נטיותיו, הרהוריו, פעולותיו, שיחותיו, מנהגיו, תנועותיו, עצביו, שמחותיו, צעריו, ענוגיו, כולם בלא שום שיור הנם אקורדים של המוסיקה הקדושה, שהחיים של האלהות, בהיותם מפכים בעולמות כולם, נותנים על ידם את קולם קול עז.

הראי"ה קוק, אורות ישראל א, ו, עמ' קלט-קמ
א. **שתי נטיות** מתרוצצות הננו פוגשים בנפש האדם, לשתי מגמות מחלפות. נטיה למלא את כל שאיפת הרע, את כל התאוות היותר שפלות, בין מצד החמר בין מצד הרוח, שהן עוד מתרחבות ומסבכות בעזן את האדם, כקנאה ושנאה וכיוצא בהן, – ולעמדתה לא נוכל להתעלם מלראות את **שאיפת הטוב**, המתגלה לפעמים ברוחו של אדם, שכל העולם פלו כדאי הוא לה, להשכילו ולהיטיבו, ולמלא אתו חסד אהבה ואורה.
ב. אבל כל נטיה חפצה להתגדר בלבדה ולהיות היא השלטת בקרב הלב ומלאה את כל רוח ונפש. והנגוד הזה הוא מרעיש את הלב וממלא את החיים חלחלות (ישעיה כא, ג), והאדם מתאמץ תמיד איך להשלים בקרבו השלמה פנימית, ובלבד שיחדלו ממנו מצוקות נפשו. והשלום מתכונן על-ידי **כבישת** אחד מן הצדדים בדרך פגיעה לצד השני, או – מה שהוא למעלה מזה – בדרך **כריתות ברית והתאחדות** גמורה, באפן שהצד המנגד מתהפך פלו, עם כל כחותיו, להצד שכנגדו לחם...
ג. באמות, הגלמה **בישראל** השאיפה אל השלום העליון, השלום האמיתי, שהוא **בטוח בנצחוננו**, אעפ"י שדרך רחוקה והיא עומדת בקשר מלחמה נגד השאיפה ההפוכה, אשר סופה לפל ולהוכיח את אפסותה לעין כל, ואז יהיה ד' אחד ושמו אחד (זכריה יד, ט).

הראי"ה קוק, אורות הקודש ב, עמ' תקה, פ' כז- "הנועם הכללי"
מדין **קל וחומר** נלמד, שאם אותה נקודת הרע הצריכה להמצא בשיפוליה של ההווה, כדי לבסס על ידה בסוף את כל אוצר הטוב, **גורמת כל כך** הרבה להאפיל את הנגהים העליונים, עד כדי המצאת הגבולים של השלילות וההעדרים בכל הערכים, הגשמיים והרוחניים, הנועם הטוב, שהוא קודם לכל, ומלא כל, מגמת כל ואחרית כל, כמה הוא חודר ומתפלש בכל היש. וכל מה שהאדם מסתכל יותר בקל וחומר זה, הרי הוא מתמלא בכל מילוי הטוב, ונשמתו מתעלה, ערכי החיים המוסריים והמעשיים שלו מתעלים, ומתעדנים על ידי אותו נועם הטוב, לחזות בנעם ד' ולבקר בהיכלו.

הראי"ה קוק, עין איה שבת ג, ח, על שבת מא ע"א- 'רחץ ולא סך, דומה למים ע"ג חבית'
דוגמת הרחיצה בחיי החברה, הוא כל נימוס מתוקן ומקובל. כל דרך כבוד הבריות מורגל ומוסכם, הוא פונה הרבה לצד החיצוני, שהאדם הוא רק **סובל** את עולו של דרך ארץ זה, ומאומה לא ישא בעמלו. אמנם כשמשתמשים באותה ההתאמה לההרגל החברתי **לרומם את רוח הכלל** ע"פ הרגלו, למעשים טובים, לחיים קדושים, ולדעות אמתיות ורוממות, המביאים באמת ברכה לעולם, בזה הכל יורד לברכה ותועלת

פנימית. זהו שמן משחת קודש, הפועלת על הרחיצה, לשלול ממנה אותו הצד של הדמיון למים ע"ג חבית.

הראי"ה קוק, אורות ישראל ה, טו- עד תור הגאולה העתידה השפיענו על העולם רק למודי חובות, מוסר וצדק היוצא מדעת אלהים אמת. וחובות אין העולם חפץ לקבל, ואם הוא מקבל נשאר בלב טינא על המעורר הראשי לידיעת החובה, שאינה נותנת להנפש הברברית להתפשט בכל מאוניה.